

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@ork.police.hu

Szám: 29000-105/713- /2009. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

H A T Á R O Z A T

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva Panaszos által benyújtott panasz tárgyában – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 259/2010. (V. 5.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése *a* és *c* pontjára és (2) bekezdésére, valamint 109. §-ának (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

A Panaszos beadványában előadta, hogy 2009. július 4-én 19:40 óra körüli időben a Budapest V. kerület Erzsébet téren a Rendőrség vele szemben könnygázt alkalmazott, gumibottal megütötték, majd magatehetetlen állapotban kihúzták a tömegből, megbilincseltek, iratait oldaltáskájából kivették, majd a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságra előállították, ahol ruházatának átvizsgálását követően 2009. július 5-én 01:20 óráig tartották fogva, előállításának, illetve fogvatartásának okát nem közölték, kihallgatására nem került sor.

A Panaszos a rendőri intézkedés kapcsán kifogásolta:

- az előállításának okát, fogvatartásának jogszerűségét,
- nem kapott jogaival kapcsolatosan felvilágosítást.

II.

A rendelkezésre álló rendőrségi okiratokból a következők állapíthatók meg.

Budapest rendőrfőkapitánya a 01000/36775/2009. ált számú egyedi utasításával 2009. július 4-én 00:00 órától 24:00 óráig Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el.

A fokozott ellenőrzés elrendelésére az egyedi utasítás indokolása alapján azért került sor, mivel Budapest területére – 2009. július 4. napjára – több tömegrendezvény megtartását jelentették be, amely rendezvényeken várhatóan jelentős lesz a résztvevők létszáma. Tekintettel arra, hogy a közelmúltban megrendezett tömegrendezvények alkalmával sok esetben előfordultak rendzavaró, garázda cselekmények az események biztonságos lebonyolítása, a gyülekezési joggal élők biztonságának garantálása érdekében indokolt volt a fokozott ellenőrzés elrendelése. Az egyedi utasítás végrehajtásában résztvevő rendőri állomány feladata az volt, hogy figyelemmel kísérje a rendezvényekre érkezőket és megakadályozza a jogsértések kialakulását majd ennek biztosítása érdekében igazoltatásokat, ruházat-, csomag- és járműátvizsgálást hajtott végre.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) 01000-105-716-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint 2009. július 4-re Budapest területére 16 bejelentés érkezett a Rendőrséghez, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) szerint minősülő rendezvény megtartásáról, ezen belül hét rendezvényt kívántak az V. kerületben tartani. Két bejelentő a Szent István térre, két bejelentő a Kossuth térre, további egy-egy bejelentő az Arany János utcába, a Markó utcába és a Nádor utcába jelentett be rendezvényt. A két Szent István téri rendezvény napirendjeként a következőket jelölték meg: „beszéd a Szabadság téren zajlott jogsértésekről”, illetve „szimpátiatüntetés a koncepciók perke áldozatai mellett”; az egyik Kossuth téri rendezvény célja a következő volt: „tiltakozó tüntetés a Szabadság téri tüntetés megtiltása miatt”, míg a másik Kossuth téri rendezvény bejelentője napirendet nem jelölt meg.

Annak ellenére, hogy az V. kerület Erzsébet térre a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényt nem jelentettek be 2009. július 4-re, aznap délután mégis több száz fős tömeg jelent meg ott azzal a céllal, hogy egy bejelentés nélküli rendezvényen vegyenek részt.

A megjelenteket 16:58 órakor szólították fel a terület elhagyására, figyelmeztették a helyszínen maradókat, hogy igazoltatásuk után előállítások végrehajtására kerül majd sor.

Mivel a felszólításnak nem engedelmeskedtek 17:19 órakor a rendőrök megkezdték a kilátásba helyezett igazoltatásokat és előállításokat. A tömeg 18:07 órakor a rendőröket megtámadta, kővel, palackokkal, betondarabokkal dobálták a sorfalat, és ezt többszöri felszólítás ellenére sem hagyták abba. A BRFK 01000-105-794-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint a felszólítások és figyelmeztetések 20:31 óráig folyamatosan jól hallhatóan folytatódtak. Az események kapcsán összesen 190 főt állítottak elő az Erzsébet térről.

A Panaszos előállításáról készült 05010/519874/2009/id. számú rendőri jelentés szerint az igazoltatásra az Rtv. 29. § (1) bekezdése, a ruházatátvizsgálásra a 31. § (1) bekezdése, az előállítására a 33. § (2) f) pontjának I. fordulója, a testi kényszer alkalmazására a 47. §-a, továbbá bilincselésre a 48. § b) c) és d) pontjai alapján (19 óra 40 perctől 20 óra 20 percig) került sor.

A jelentés rögzíti az előállításához vezető eseményeket, illetve az előállítás során történeteket. A jelentést készítő rendőr 2009. július 4-én csapatszolgálati feladatokat látott el Budapest területén. A jelentés szerint: „(...) A tömegkezelés során nevezett személyt, illetve a tömeget több alkalommal felszólították, hogy jogellenes magatartásukkal hagyjanak fel és távozzanak a területről. Nevezett személy azonban a folyamatos felszólítás ellenére sem volt hajlandó a rendőri intézkedésnek eleget tenni, továbbá a tömegbe kapaszkodva ellenállt az ellene irányuló rendőri intézkedésnek is. Ezért (...) utasítására megkezdtük a személyek kiemelését. A helyszínen (Panaszos) ellenállásával szemben testi kényszert alkalmazva, a két karját megragadva, a tanult önvédelmi módszerrel karjait hátrafeszítettük, majd a tömegből kiemeltük. Ezt követően nevezett személyen ruházatátvizsgálást hajtottunk végre, amely során közbiztonságra különösen veszélyes eszközt nem találtam. Ezután nevezett személlyel közöltem, hogy mivel jogellenes cselekményével többszöri felszólításra sem hagyott fel, elő fogom állítani az V. ker. Rk. előállító helyiségében, sérülés és panasz mentesen átadtam. (...)”

A jelenlévőket a Rendőrség többször jól hallhatóan felszólította a távozásra. Az intézkedő rendőr 19:45 órakor kapott utasítást a Panaszos előállítására, szabálysértés továbbfolytatása miatt. Az intézkedő rendőr a panaszost a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságra állította elő.

A jelentéshez csatolt igazolás szerint előállítása 2009. július 4-én 19:40 órától, 2009. július 5-én 01:20 óráig tartott, az előállítás időtartama alatt sérülése vagy panasza nem keletkezett. Az iratokból megállapítható, hogy a panaszos meghallgatására az előállítás során nem került sor.

A Panaszossal szemben az intézkedő rendőr az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 23.) Kormányrendelet 40/A. §-a alapján, jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatt feljelentést tett, az eljárást a Panaszossal szemben a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányság szabálysértési hatósága folytatta le.

III.

Az ismertetett bizonyítékok alapján az alábbi tényállást állapítottam meg.

2009. július 4-én délután, több száz fős tömeg tagjaként a Budapest V. kerület Erzsébet téren, a Panaszos egy előre be nem jelentett, a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényen vett részt. A rendőri erők a helyszínen hangosbemondón keresztül 16:58 órától kezdődően több alkalommal felszólították a téren tartózkodókat, hogy jogsértő magatartásukat hagyják abba, távozzanak, illetve figyelmeztették őket, hogy aki nem tesz eleget a felszólításnak, azt igazoltatják majd előállítják¹. 17:19 órától megkezdték a kilátásba helyezett intézkedések foganatosítását. A helyszínen tartózkodó Panaszos, a felszólítások ellenére nem engedelmeskedett, holott a felszólítások a hangosbemondón keresztül szakadatlanul, jól hallhatóan ismétlődtek. A Panaszos, a felszólításoknak ellenállva, a tömegbe kapaszkodva ellenállt a rendőri intézkedésnek. Az intézkedő rendőrök az eredménytelen felszólításokat követően a panaszos karjait megfogva testi kényszerrel „elválasztották” társaitól. A Panaszos ruházatátvizsgálása, igazoltatása, személyazonosító adatainak rögzítése és bilincselése után, szabálysértés abbahagyására irányuló felszólítás ellenére történő továbbfolytatása miatt előállították a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságra. Az előállító helyiségben történő befogadására a letéti tárgyról készült jegyzőkönyvön feltüntetett időpont szerint 22:43 órakor került sor. A Panaszost 2009. július 5-én 01:20 órakor szabadon engedték, az előállításról részére kiadott igazolás tanúsága szerint az előállítással kapcsolatban ekkor panaszt nem terjesztett elő. A Panaszos ellen az intézkedő rendőr jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése miatt feljelentést tett.

Az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e, és ha igen mely okot jelölték meg a tér elhagyására történő felszólítás alapjaként. Minderre kizárólag a panaszos szabálysértés gyanúját felvető cselekményének értékelése érdekében került sor. Figyelemmel a Fővárosi Bíróság 20.K34.132/2008/20. számú ítéletére is a vizsgálat és az ez alapján a fenti kérdésben hozott döntés nem érinti az illetékes bíróság törvényben biztosított azon kizárólagos jogát, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény feloszlátása jogellenességének kérdésében érdemben döntsön².

Az intézkedés – így az igazoltatás – jogalapját a BRFK vezetője által egyedi utasításban elrendelt fokozott ellenőrzés³, valamint e feladatok ellátása során észlelt, a

¹ A helyszínen készült videó-felvétel alapján a felhívás szövege:

„Hölgyeim és Uraim! A rendőri erők műveleti parancsnoka nevében tájékoztatom Önöket, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozó rendezvényen vesznek részt. Megkérem / a törvény nevében felszólítom Önöket, hogy a jogsértő magatartásukat hagyják abba, oszoljanak szét, a területet (a Bajcsy-Zsilinszky úton/a Károly körúton) az Astoria irányába hagyják el! Ellenkező esetben a rendőrség a rend helyreállítása érdekében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 59. § (1) bekezdésében foglalt intézkedéseket és kényszerítő eszközt fog alkalmazni.”

² Gytv. 14. § (3) bekezdése szerint:

„Ha a rendezvényt feloszlatták, a rendezvény résztvevője a feloszlátástól számított tizenöt napon belül pert indíthat a feloszlátás jogellenességének megállapítására.”

A Fővárosi Bíróság 20.K34.132/2008/20. számú ítéletének indokolásában kifejtette, hogy:

„(...) a Független Rendészeti Panasztestület az állásfoglalásában és az alperes is határozatában nem a jogszabályoknak megfelelően járt el, amikor a demonstráció jogszerű oszlatásával kapcsolatosan érdemben állást foglalt. Ugyanis arra kizárólag a Fővárosi Bíróságnak lett volna hatásköre, és illetékessége a fentebb említett Gytv. 14. (3) bekezdésében foglaltak alapján, az erre irányuló kereseti kérelem kapcsán.”

³ Rtv. 30. §-a szerint:

Panaszos által elkövetett cselekmények képezik. A Panaszos a több órán át folyamatosan elhangzó felszólításnak nem engedelmeskedett, ekkor megszegte azon törvényi rendelkezésből eredő kötelezettségét, hogy a rendőri intézkedésnek engedelmeskedjen⁴. Önmagában e tipikus magatartást a jogszabály szabálysértésként büntetni rendeli⁵, az intézkedő rendőr pedig előállíthatja azt a személyt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló rendőri felszólítást követően tovább folytatja, továbbá azt is, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható⁶.

Ezek alapján ténszerűen megállapítható, hogy a panaszolt előállítás kellő joggalappal történt, hangsúlyozva azt a tényt is, hogy az előállítás alapjául szolgáló, az intézkedéskor tapasztalható tények alapján dönt a rendőr az előállításról. Az előállítás jogszerű abban az esetben is, ha az előállításához a törvényben megkövetelt szabálysértés, vagy bűncselekmény gyanúja nem éri el a büntetőjogi, vagy szabálysértési jogi felelősség megállapításához szükséges megalapozottság szintjét. Azaz amennyiben az intézkedés során a rendőr számára komolyabb mérlegelés nélkül megállapítható, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása a tapasztalt körülmények alapján a szabálysértés, vagy a bűncselekmény lehetőségét nyilvánvalóan felveti, ez kellő alapot szolgáltat az előállításra⁷.

A Panaszos azon sérelme kapcsán, miszerint nem kapott jogairól felvilágosítást, a BRFK által a rendelkezésemre bocsátott dokumentumok alapján az alábbiakat állapítottam meg.

Az előállítás okának közlését a személyes szabadságot korlátozó rendőri jelentés is tartalmazza, miszerint „(...) Ezután nevezett személlyel közöltem, hogy mivel jogellenes

„(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2) A Rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A Rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.”

⁴ Rtv. 19. § (1) bekezdés alapján:

„A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”

⁵ Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 23.) Kormányrendelet 40/A. § (1) és (2) bekezdései szerint:

„(1) Aki a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.”

⁶ Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján:

„aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.”

⁷ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 33. § (2) bekezdés b) és f) pontok alapján a rendőr előállíthatja azt a személyt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható; aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

cselekményével többszöri felszólításra sem hagyott fel, elő fogom állítani az V. ker. Rk-ra további eljárás lefolytatása végett, amit tudomásul vett.”, továbbá *„(...) az előállítás okáról a tájékoztató kiadásra került.*” A jogorvoslat lehetőségéről szóló közlést a Panaszos által aláírt és átvett igazolás bizonyítja. A Rendőrség tehát eleget tett törvényi kötelezettségének, amikor közölte a Panaszossal az előállítás fent részletezett indokát és okát, illetve a rendőri intézkedéssel kapcsolatos jogorvoslat lehetőségeit⁸, ezért a rendőri intézkedés elleni panasznak e körülményt kifogásoló része nem megalapozott.

Az előállítás időtartamára vonatkozó kifogás kapcsán, valamint ezzel összefüggésben annak megítélése, hogy ezen időtartam alatt nem történt meg az előállított személy meghallgatása, álláspontom a következő. Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján az előállítás nem csupán az eljárás azonnali lefolytatása céljából foganatosítható, hanem a szabálysértés továbbfolytatása miatt is. Az idézett törvényhely alapján megállapítható, hogy nincs olyan előírás, amelyik kötelezővé tenné az előállítottak előállítás időtartamán belül történő meghallgatását, illetve velük szemben egyéb eljárási cselekmény foganatosítását.

A kérdéses előállítás időtartamának megítéléséhez fontos körülmény az, hogy egy objektív körülményből adódóan – a fogdák telítettsége miatt – az előállítással kapcsolatos eljárási cselekmények elvégzése – a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 51. § (3) bekezdése⁹ szerinti kötelezettség teljesítése –, ténylegesen a befogadástól (22:43 órától) másnap 01:20 óráig tartott. A zsúfoltság miatti többletfeladatokat tekintetbe véve, a Panaszossal szemben ez korrekt – a törvényes 8 plusz 4 órás előállítási időtartamot¹⁰ meg sem közelítő – intézkedésnek minősül. A bírói jogalkalmazási gyakorlat egyes ügyekben (Fővárosi Bíróság 20.K. 32.593/2007/8. számú ügy¹¹) szintén arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha az előállítás a Rendőrség túlterheltsége miatt hosszabb – a törvényes időtartamot meg nem haladó – ideig tart, az előállítás nem veszti el jogszerűségét. Ezt igazolja a törvényi szabályozás is, amely úgy rendelkezik, hogy az előállítás *„a szükséges ideig (...)”* tarthat. A szükséges idő ez esetben nyilvánvalóan az előállítás során elvégzendő feladatokhoz szükséges időt jelenti. Ezek alapján megállapítom, hogy – az illetékes rendőri szerv hirtelen és jelentős

⁸ Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján:

„Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

⁹ Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése alapján:

„Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

¹⁰ Rtv. 33. (3) bekezdése alapján:

„A Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

¹¹ Fővárosi Bíróság 20.K. 32.593/2007/8. számú ítélet indokolásában kifejtette:

„A demonstráció miatt előállított személyek nagy számára figyelemmel a bíróság nem tartotta a felperes 2007. február 3. 12.10 órától 19.50 óráig tartó – azaz 7 óra 40 percet kitevő – előállításának időtartamát jogszerűtlennek, mert az Rtv. 33. § (3) bekezdés szerint ez a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja a személyi szabadságot, a felperes vonatkozásában alkalmazott előállítás ideje pedig ezt nem haladta meg.”

mértékben megnövekedett feladataira tekintettel – az előállítás időtartamának hossza, indokolt volt.

Az előállítással kapcsolatban sérelmezett másik körülmény a könnygáz -valamint gumibot használat volt. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM r. 58. § (2) bekezdése alapján a *„kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést fogantosszon”*. A Panaszosnak az a magatartása miszerint a tömegbe kapaszkodva, célzatosan erőt kifejtve ellenszegült a rendőri intézkedésnek semmiképpen nem tekinthető passzív ellenállásnak. A tömegnek a helyszínen tanúsított magatartása aktív ellenállás volt a jogszerű rendőri intézkedéssel szemben (néhányan ezt ráadásul felfegyverkezve tették), és ez alól a panaszos magatartása sem kivétel. A Szolgálati Szabályzat 74. §-a alapján tehát helye volt vegyi eszköz, ingerlőgáz használatának is. Az eseményről készült felvételek tanúsága szerint csak testi kényszer alkalmazásával lehetetlen lett volna a tömeg ellenállását megtörni, ezért a további kényszerítő eszközök alkalmazása – az eset összes körülményét, és az intézkedés eredményességének biztosításához fűződő érdeket is figyelembe véve – arányos volt. A könnygáz használatával kapcsolatban megfogalmazott panaszt a fent kifejtett indokok alapján elutasítom.

A gumibot használatról a rendőri jelentés nem tesz említést, erre vonatkozóan nem áll rendelkezésre a Panaszos nyilatkozatán kívül egyéb bizonyíték, így ezzel kapcsolatban a panaszt elbírálni nem lehetséges.

Panaszos hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt feljelentést tett a rendőrök ellen. Feljelentésében sérelmezte, hogy lefújták könnygázzal, majd gumibottal megütötték. A Budapesti Nyomozó Ügyészség Nyom. 1650/2009./1. számon a nyomozást 2010. február 5-án megszüntette, mert a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

IV.

A Panasztestületnek a jelen ügy kapcsán kialakított állásfoglalásában az előállítás időtartamára, valamint a könnygáz alkalmazására vonatkozóan tett megállapításaival és az azokból levont következtetésekkel a határozat III. részében foglalt indokok alapján nem értek egyet.

A Panasztestület állásfoglalásában a Panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is megállapította miszerint:

„(...) az intézkedés alá vont személy irányába akkor teljesül megfelelően a tájékoztatási kötelezettség, ha értesül a rendőri fellépés mögöttes céljáról, alapjáról, a tömegosztatás esetében tehát arról, hogy arra milyen Gytv. szerinti indokkal kerül sor. A Testület álláspontja szerint a megfelelő tájékoztatás kötelezettsége tömeges fellépésnél, amikor nem egyedi, hanem előzetes parancsnoki mérlegelés alapján került sor az intézkedésre, kényszerítőeszköz-

alkalmazásra, fokozottabban érvényesül. A tömegosztatásra irányuló parancsnoki utasítás ugyanis éppen a Gytv. szerinti mérlegelés eredményeképpen lehet jogszerű és ezt a jogalapot (...) közölni kell a tömeg tagjaival. (...) Mindezek alapján a Testület az érintettek tájékoztatásával kapcsolatos hiányosság miatt megállapította a rendezvényen részt vevő panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét.”¹²

A Panasztestület e kérdés kapcsán képviselt álláspontjával az alábbi indokok alapján nem értek egyet:

A rendőri intézkedést megelőző felszólítás egyértelmű utalást tett arra, hogy a rendezvény jogellenes, ezért kell a felszólított személyeknek a helyszínt elhagyniuk. A jogellenességre vonatkozó rendőrségi állítást az Rtv. szerint a Panaszos a helyszínen nem mérlegelhetette, és engedelmességét sem tehetette mérlegelése eredményétől függővé (lásd 4. számú lábjegyzet). Egyébiránt a rendőri közlemény (lásd 1. számú lábjegyzet) tartalma közvetve sem okozott jogtól való megfosztást, a Panaszost jogsérelem emiatt nem érte.

E helyütt is hangsúlyozom, hogy az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e a tér elhagyására történő felszólítás jogalapját. Minderre csak a panaszos szabálysértés gyanúját felvető cselekményének értékelése érdekében került sor. A Gytv. alapján – a Fővárosi Bíróság 20.K34.132/2008/20. számú ítéletére is figyelemmel (lásd 2. számú lábjegyzet) – a vizsgálat és az ez alapján a szabálysértés gyanújának kérdésben hozott döntés nem érinti az illetékes bíróság törvényben biztosított ama kizárólagos jogát, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény felosztatása jogellenességének kérdésében érdemben döntsön.

A Panasztestület állásfoglalásában megállapította továbbá:

„A Testület a bilincs alkalmazása kapcsán szükségesnek tartja felhívni a figyelmet a kényszerítő eszközök alkalmazása fokozatosságának követelményére, illetve az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosságra – ez utóbbi szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Emellett a Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdése értelmében a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent (...) a rendőri jelentés nem utal arra, hogy a testi kényszer alkalmazása a panaszos ellenállásának megtörésére nem lett volna elegendő, és nem tartalmaz semmilyen információt, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a panaszos részéről szökésre, vagy támadásra lehetett számítani, így vele szemben a bilincs alkalmazásának a Testület megítélése szerint a rendőri jelentésben foglaltak alapján sem volt hely. (...) a bilincs használatára indokolatlanul, az arányosság követelményének meg nem felelő módon került sor, ami a panaszos emberi méltóságának és személy szabadságának sérelmét eredményezte.”¹³

A Panasztestület álláspontjával az alábbiak szerint nem értek egyet:

A Panaszos a tömeg részeként a tömeg egyes tagjaiba kapaszkodva próbálta megakadályozni a rendőri intézkedést. Véleményem szerint az, hogy valaki megkapaszkodva

¹² Panasztestület 259/2010. (V. 5.) számú állásfoglalásának III. része (42. oldal).

¹³ Panasztestület 259/2010. (V. 5.) számú állásfoglalásának IV. része (46. oldal).

társaiban, célzatos erő kifejtéssel áll ellen a rendőri intézkedésnek, komoly erőt fejt ki ennek érdekében, mindenképpen aktív ellenállásnak tekinthető. Ezek alapján álláspontom szerint a Szolgálati Szabályzat 74. § (5) bekezdés b) pontja alapján¹⁴, helye volt a bilincs alkalmazásának. Még az arányosság követelményét figyelembe véve is nehéz volt a tömeg ellenállását megtörni, az eseményről készült felvételek tanúsága szerint, pedig ez pusztán testi kényszer alkalmazásával lehetetlen lett volna.

Egyébiránt az Rtv. indoklása szerint a bilincs a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz, alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül is szóba jöhet¹⁵. A vizsgált esetben a Panaszos nem reagált a többszöri rendőrségi felszólításra, figyelmen kívül hagyta azt. Ezek alapján a rendőrök joggal vélelmezték, hogy a Panaszos megkísérelheti magát kivonni az intézkedés alól (szökés), vagy fennállt annak a reális lehetősége is, hogy – akár társaival is – a rendőrök ellen fordul (támadás).

Mindezek alapján megállapítom, hogy az intézkedő rendőrök jogszerűen, szakszerűen és indokoltan, továbbá az arányosság¹⁶ követelményeinek figyelembevételével mellett alkalmazták a kényszerítő eszközt, így álláspontom szerint a bilincshasználat kapcsán alapjogsérelem nem történt.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a Panaszos beadványában a kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazásával kapcsolatosan, nem terjesztett elő panaszt.

A Panasztestület 259/2010. (V. 5.) számú állásfoglalásában több oldalon keresztül a panaszügyön túlmutató, általános, a rendezvény feloszlata jogszerűségét is érintő megállapításokat is tesz, ezért fontosnak tartom leszögezni, hogy a jelen döntés kizárólag a panaszban sérelmezett intézkedések jogszerűségét vizsgálja, és a lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás nem terjedt ki – a fent írtak alapján nem is terjedhetett ki – a Panasztestület állásfoglalásában tett valamennyi – a konkrét panaszon túlmutató – megállapításra.

Mivel a Panasztestület állásfoglalásától való eltérések indokolását a törvény kizárólag a jelen határozatban foglaltakkal kapcsolatban teszi kötelezővé¹⁷, ezért a Panasztestületnek az

¹⁴ Szolgálati Szabályzat 74. § (5) bekezdés b) pontja szerint:

„(5) Tömeggel szemben a csapaterő a következő kényszerítő eszközöket alkalmazhatja:
b) aktív ellenszegülés esetén rendőrbotot, vegyi eszközt, ingerlőgázt, elektromos sokkoló eszközt, bilincset, pórázon vezetett szolgálati kutyát szájkosárral vagy anélkül, valamint vízágyút.”

¹⁵ Rtv. indoklása a rendőrségről VI. fejezet a 48. §-hoz:

„A bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyományaként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővetés, őrizetbevétel) alkalmazható.”

¹⁶ Lásd 4. számú lábjegyzet

¹⁷ Rtv. 92. § (1) és (2) bekezdése alapján:

„(1) Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - választása szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.
(2) Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.”

Erzsébet téri rendezvényekre összességében tett megállapításaira jelen határozatomban nem térek ki.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezete;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) és 326. § (7) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) és (2) bekezdései, 109. § (1) és (3) bekezdései;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 19. § (1) bekezdése, 30. §-a, 33. § (2) bekezdés b) és f) pontjai, a valamint a (3) bekezdése, valamint a (4) bekezdése, a 92. § (1) és (2) bekezdései és a 93/A. § (7) és (9) bekezdései;
- A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (3) bekezdése;
- Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 23.) Kormányrendelet 40/A. § (1) és (2) bekezdései;
- A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. IRM rendelet 51. § (3) bekezdése, 74. § (5) bekezdése b) pontja.

Budapest, 2010. június „.....”

**Dr. Bencze József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**

Rtv. 93/A. (7) bekezdése alapján:

„(7) Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő tizenöt napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.”

Rtv. 93/B. § (1) bekezdése alapján:

„(1) Az intézkedést foganatosító szervhez benyújtott panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetője közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el.”